

Lunds universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Viveka Persson
+46 8 5630 86 58
viveka.persson@hsv.se

Beslut
2012-06-12
Reg.nr 641-5527-11

Beslut om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i undervisningsämnena matematik, religion och filosofi

Högskoleverket beslutar att inte ge Lunds universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi.

Ansökan och ärendets hantering

Lunds universitet har den 14 oktober 2011 ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi.

För bedömning av ansökan har Högskoleverket anlitat följande sakkunniga: universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås (ordförande); universitetslektor Christer Hedin, Stockholms universitet; lektor emeritus Lisen Häggblom, Åbo akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet och universitetslektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet. Därutöver har docent Henrik Bohlin, Södertörns högskola, bistått bedömargruppen inom sitt sakområde.

Underlag för bedömningen har varit lärosätets ansökan.

Lärosätet gavs 2011 tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i fysik, historia, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, italienska, spanska, tyska samt musik (reg.nr 641-933-10). Den nya ansökan gäller ett kompletterande tillstånd för undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi. Bedömning har gjorts endast av de delar av ämneslärarutbildningen som särskilt avser dessa undervisningsämnen.

Bedömningen har, förutom vad som föreskrivs i högskolelagen och högskoleförordningen, utgått från de kvalitetsaspekter och kriterier vid examenstillståndsprövningar som Högskoleverket har utarbetat med hänsyn tagen till examensbeskrivningen för denna yrkesexamen. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

De sakkunnigas bedömning är att Lunds universitet inte bör ges tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi. I matematik och filosofi är aspekterna lärarresurs och undervisning, kurslitteratur och examination inte tillfredsställande. I religionskunskap är aspekten lärarresurs inte tillfredsställande. Högskoleverket instämmer i denna bedömning.

Beslut

Högskoleverket beslutar att inte ge Lunds universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi.

Beslut i detta ärende har fattats av stabschefen Lennart Ståhle efter föredragning av utredaren Viveka Persson i närvaro av enhetschefen Per Westman och avdelningschefen Maria Sundkvist. I ärendets beredning har även utredaren Karl Weigelt deltagit.

Lennart Ståhle

Viveka Persson

Kopia till:

Utbildningsdepartementet

De sakkunniga

Granskning av ansökan om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi

Uppdraget

Lunds universitet har den 14 oktober 2011 ansökt hos Högskoleverket om tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi.

Vi, universitetslektor Christina Hultgren, Högskolan i Gävle (ordförande); universitetslektor Anita Norlund, Högskolan i Borås (ordförande); universitetslektor Christer Hedin, Stockholms universitet; lektor emeritus Lisen Häggblom, Åbo akademi; universitetslektor Eva Olofsson, Umeå universitet; professor emeritus Aadu Ott, Göteborgs universitet och universitetslektor Helle Rønholt, Köpenhamns universitet, har fått i uppdrag av Högskoleverket att granska ansökan.

Lunds universitet gavs 2011 tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot undervisning i gymnasieskolan i undervisningsämnena fysik, historia, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, engelska, franska, italienska, spanska, tyska samt musik (reg.nr 641-933-10). Den nya ansökan gäller kompletterande tillstånd för undervisningsämnena matematik, religionskunskap och filosofi, för vilka Lunds universitet vid tidigare prövningar bedömts sakna tillfredsställande förutsättningar (reg.nr 641-933-10). Bedömning har gjorts endast av de delar av ämneslärarutbildningen som särskilt avser dessa undervisningsämnen.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de kvalitetsaspekter som Högskoleverket har utarbetat. Underlag för bedömningen har varit lärosätets ansökan.

Utbildningens förutsättningar

Lärreresurs

I matematik är antalet lärare tillräckligt i förhållande till undervisningens planerade volym. Andelen tillsvidareanställda lärare är också tillräckligt stor. Det finns ett visst inslag av lärare som har relevant professionserfarenhet. Den vetenskapliga kompetensen i matematik är väl tillgodosedd. Den tillgängliga vetenskapliga kompetensen i matematikdidaktik är däremot mindre omfattande och har dessutom svag anknytning till undervisningsämnet matematik i gymnasieskolan. Sammantaget är den matematikdidaktiska kompetensen därför inte tillfredsställande. Lärarna har tillräcklig med tid för kompetensutveckling och forskning.

I religionskunskap är det totala antalet lärare tillräckligt i relation till utbildningens planerade omfattning. Andelen tillsvidareanställda lärare är också tillräckligt stor för att säkra kontinuitet. Balansen mellan vetenskaplig kompetens i ämne och professionserfarenhet eller professionsutbildning är totalt sett god, men det finns dock brister avseende det ämnesdidaktiska området. Den vetenskapliga ämnesteorietiska kompetensen är god. Lärarnas tid för kompetensutveckling och forskning är tillräcklig. Den vetenskapliga ämnesdidaktiska kompetensen är visserligen under uppbyggnad, men i dagsläget är den tillgängliga kompetensen sammantaget inte tillräcklig. Lärarnas tid för kompetensutveckling och forskning är tillräcklig.

I filosofi är antalet lärare tillräckligt i förhållande till undervisningens planerade volym. Andelen tillsvidareanställda lärare är också tillräckligt stor. Det finns ett visst inslag med relevant professionserfarenhet. Lärarnas vetenskapliga kompetens är hög och jämnt fördelad mellan praktisk och teoretisk filosofi. Den vetenskapliga ämnesdidaktiska kompetensen med inriktning mot undervisningsämnet filosofi i gymnasieskolan är under utveckling, men i dagsläget är den tillgängliga kompetensen inom området fortfarande för svag. De tillgängliga lärarna har i genomsnitt ungefär halva sin tjänstgöringstid avsatt för forskning och kompetensutveckling, vilket är tillfredsställande.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten lärarresurs inte är tillfredsställande i matematik, religionskunskap och filosofi.

Utbildningsmiljö

I matematik, religionskunskap och filosofi äger utbildningen rum i en utvecklande miljö där det finns omfattande ämnesteorietisk forskning. Vad gäller ämnesdidaktiken och särskilt anknytningen till undervisning i gymnasieskolan är däremot forskningsmiljön mindre tillfredsställande.

Utbildningsmiljön kommer av allt att döma sammantaget att ge studenterna goda förutsättningar att utveckla ett kritiskt och kreativt förhållningssätt, trots svagheter avseende den ämnesdidaktiska forskningsmiljön och särskilt anknytningen till undervisning i gymnasieskolan.

Det finns tillfredsställande förutsättningar för att säkra att den verksamhetsförlagda utbildningen erbjuds inom relevant verksamhet och ämne. Den verksamhetsförlagda utbildningen organiseras och genomförs i samarbete med Högskolan Kristianstad.

Det finns ett omfattande nationellt och internationellt samarbete som har relevans för och berikar ämneslärarutbildningen i matematik, religionskunskap som filosofi.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten utbildningsmiljö är tillfredsställande.

Utbildningens genomförande

Styrdokument

Utbildningsplanen innehåller mål som utarbetats i enlighet med examensordningen och tillsammans med kursplanerna anger den en tydlig struktur för ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i gymnasieskolan.

Kursplanerna i matematik, religionskunskap och filosofi innehåller tillräckligt tydlig information om kurserna i enlighet med högskoleförordningen.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten styrdokument är tillfredsställande i matematik, religionskunskap och filosofi.

Undervisning, kurslitteratur, examination

I matematik finns en stark betoning på djupa ämneskunskaper och en tydlig progression i detta avseende. Med avseende på ämneskunskaperna i matematik är undervisningsformerna, kurslitteraturen och examinationsformerna adekvata. De matematikdidaktiska inslagen, som främst är knutna till seminarier och den verksamhetsförlagda utbildningen, är svagt betonade och svagt integrerade med ämnesstudierna. Vad gäller matematikdidaktiken är innehållet, undervisningsformerna och examinationsformerna otydliga och progressionen oklar.

I religionskunskap är kursernas mål och innehåll, kurslitteraturen, undervisningsformerna och examinationsformerna adekvata i förhållande till examensmålen vad gäller såväl ämnesteorin som ämnesdidaktik. Inslaget av internationell ämnesdidaktisk litteratur är dock relativt litet och i de senare kurserna är de ämnesdidaktiska inslagen huvudsakligen inriktade på genusfrågor. Progressionen är sammantaget tillfredsställande, men svagare i ämnesdidaktiken än i ämnesteorin.

I filosofi är uppläggningsen sådan att studenterna efter två grundläggande terminer inom teoretisk respektive praktisk filosofi fördjupar sig i ett av ämnena. Kurserna är i grunden desamma som de ordinarie kurserna i respektive ämne i antingen praktisk eller teoretisk filosofi. Vad gäller ämnesstudierna är undervisning, kurslitteratur och examination sammantaget adekvata i relation till examensmålen. Kurserna har dock inte anpassats till lärarutbildningen och behoven i gymnasieundervisningen på annat sätt än genom tillägg av ämnesdidaktiska lärandemål och en kort ämnesdidaktisk litteraturlista, som är gemensam för alla kurser på alla nivåer. Vad gäller de ämnesdidaktiska lärandemålen kan det noteras att ämneslärarstudenterna ska läsa

tillsammans med övriga filosofistuderande, och därutöver delta i ämnesdidaktiska föreläsningar, seminarier och övningar. Detta ställer särskilda krav på undervisningens uppläggning och genomförande, men det är oklart hur dessa krav kommer att beaktas. Vad gäller progressionen finns svagheter i såväl ämnesdidaktiken, där det saknas relevant litteratur för högre nivåer, som ämnesteorin, där nivån på avslutande terminens omfattande examensarbete ter sig oklar. Inom fördjupningen i teoretisk filosofi erbjuds vidare inget särskilt uppsatsmoment före det avslutande examensarbetet.

Hur examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen sker är i det tillgängliga bedömningsunderlaget endast beskrivet på en generell nivå, trots att examinationen av viktiga ämnesdidaktiska moment av allt att döma äger rum inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen. Enligt den generella modellen genomförs dock examinationen av den verksamhetsförlagda utbildningen på ett tillfredsställande sätt i samarbete med lärare vid de medverkande skolorna.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten undervisning, kurslitteratur och examination är tillfredsställande i religionskunskap, men inte tillfredsställande i matematik eller filosofi.

Utbildningens resultat

Säkring av examensmålen

Lärosätet har visat att det på det hela taget finns system för att dokumentera kraven avseende olika typer av examination. I matematik och filosofi ter sig dock kraven avseende de ämnesdidaktiska momenten oklara, vilket är en svaghet.

Lärosätet har också visat att det finns system för att säkra att utbildningen ger studenterna förutsättningar att nå examensmålen. I det faktiska genomförandet uppvisas dock vissa svagheter avseende förutsättningarna att säkra tillräckliga ämnesdidaktiska kunskaper i matematik, religionskunskap och filosofi samt tydlig progression i filosofi.

Vi bedömer sammanfattningsvis att aspekten säkring av examensmålen är tillfredsställande.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning är att Lunds universitet inte har förutsättningar att ge ämneslärarutbildning med inriktning arbete i gymnasieskolan med tillfredsställande kvalitet i ämnena matematik, religionskunskap och filosofi. Vi rekommenderar Högskoleverket att avslå ansökan.

Förslag till beslut

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att Högskoleverket beslutar att inte ge Lunds universitet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i ämnena matematik, religionskunskap och filosofi.

För sakkunniggruppen

Anita Norlund och Christina Hultgren
Ordföranden